New Studies in Educational Sciences Open Access

Summer (2026) 2(2), (61-72)
https://doi.org/10.30473/ns.2026.78881.1073

ORIGINAL ARTICLE

Predicting Academic Civic Behavior Based on Love of Learning and Academic Ethics Among Upper Secondary School Students

Mohammad Darzi[1*], Fatemeh Mastur[2]

1. Instructor, Department of Psychology, Buein Zahra Branch, Islamic Azad University, Buein Zahra, Iran.
2. M.Sc. in Psychology, Islamic Azad University, Buein Zahra, Iran.

Correspondence:
Mohammad Darzi
Email:
Mohammad.dr1762@yahoo.com

Receive Date: 26/Feb/2026
Revise Date: 11/Apr/2026
Accepted: 17/Jun/2026
Publish Date: 22/Jun/2026

How to cite
Darzi, M. & Mastur, F. (2026). Predicting Academic Civic Behavior Based on Love of Learning and Academic Ethics Among Upper Secondary School Students. *New Studies in Educational Sciences*, 2 (2), 61-72. (https://doi.org/10.30473/ns.2026.78881.1073)

ABSTRACT

Contemporary educational systems increasingly require students to go beyond completing compulsory assignments and actively improve the learning environment. Given the importance of this issue, the present study aimed to predict academic civic behavior among upper secondary school students, using love of learning and academic ethics as predictors. A descriptive-correlational design was employed. The statistical population comprised all upper secondary school students in Buin Zahra County, Iran, during the 2024-2025 academic year. Using multistage cluster sampling and Cochran's formula, a sample of 321 students was selected from a population of 1,808. The instruments used were the Academic Civic Behavior Questionnaire (Golparvar, 2015), the Love of Learning Questionnaire (McFarlane, 2003), and the Academic Ethics Questionnaire (Golparvar, 2015). Data were analyzed using Pearson correlation and multiple regression analysis. The results revealed significant positive relationships between love of learning and academic civic behavior ($r=0.35$, $p< 0.001$) and between academic ethics and academic civic behavior ($r=0.63$, $p<0.001$). In the multiple regression analysis, both love of learning ($\beta=0.188$, $p<0.001$) and academic ethics ($\beta=0.577$, $p<0.001$) significantly predicted academic civic behavior, with the regression model explaining 43% of the variance in academic civic behavior ($R^2=0.43$, $p=0.001$). Accordingly, attention to strengthening motivation and interest in learning, as well as moral components and a sense of responsibility in school educational programs, may be instrumental in improving students' academic civic behavior.

KEYWORDS

Academic Ethics, Academic Civic Behavior, Love of Learning, Students, Upper Secondary School.

Copyright © 2026 The Authors. Published by Payame Noor University.
This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International license (https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/). Non-commercial uses of the work are permitted, provided the original work is properly cited.

مطالعات نوین در علوم تربیتی

سال دوم، شماره دوم، پیاپی چهارم، تابستان ۱۴۰۵ (۶۱-۷۲)
https://doi.org/10.30473/ns.2026.78881.1073

«مقاله پژوهشی»

پیش‌بینی رفتار مدنی تحصیلی بر اساس عشق به یادگیری و اخلاق تحصیلی در دانش‌آموزان متوسطه دوم

محمد درزی[1*]، فاطمه مستور[2]

۱. مربی، گروه روان‌شناسی، واحد بوئین‌زهرا، دانشگاه آزاد اسلامی، بوئین‌زهرا، ایران.
۲. کارشناسی ارشد روان‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، بوئین‌زهرا، ایران.

نویسنده مسئول:
محمد درزی
رایانامه:
Mohammad.dr1762@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۱۲/۰۷
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۵/۰۱/۲۲
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۳/۲۷
تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۴/۰۱

استناد به این مقاله:
درزی، محمد و مستور، فاطمه. (۱۴۰۵). پیش‌بینی رفتار مدنی تحصیلی بر اساس عشق به یادگیری و اخلاق تحصیلی در دانش‌آموزان متوسطه دوم. *مطالعات نوین در علوم تربیتی*، ۲(۲)، ۶۱-۷۲.
(https://doi.org/10.30473/ns.2026.78881.1073)

چکیده

نظام‌های آموزشی، امروزه بیش از هر زمان دیگری نیازمند دانش‌آموزانی هستند که فراتر از انجام تکالیف الزامی، نقش فعالی در بهبود محیط یادگیری ایفا کنند. با توجه به اهمیت این موضوع، پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی رفتار مدنی تحصیلی براساس عشق به یادگیری و اخلاق تحصیلی در میان دانش‌آموزان متوسطه دوم انجام شد. طرح پژوهش، توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش، شامل تمامی دانش‌آموزان مشغول به تحصیل در مقطع متوسطه دوم شهرستان بوئین‌زهرا در سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۳ بود. روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای بود. حجم نمونه پژوهش، با توجه به اینکه تعداد دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم ۱۸۰۸ نفر بود، طبق فرمول کوکران، ۳۲۱ نفر در نظر گرفته شد. ابزارهای استفاده شده در پژوهش، پرسشنامه رفتار مدنی تحصیلی گل‌پرور (۱۳۹۴) ، پرسشنامه عشق به یادگیری مک‌فارلن (۲۰۰۳)، و پرسشنامه‌ی سنجش اخلاق تحصیلی گل‌پرور (۱۳۹۴)، بود. به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه استفاده شد. نتایج نشان داد که بین عشق به یادگیری و رفتار مدنی تحصیلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد (r=۰/۳۵، p<۰/۰۰۱)، و بین اخلاق تحصیلی و رفتار مدنی تحصیلی نیز، رابطه مثبت و معناداری مشاهده شد (r=۰/۶۳، p<۰/۰۰۱). در تحلیل رگرسیون چندگانه، عشق به یادگیری (β=۰/۱۸۸، p<۰/۰۰۱)، و اخلاق تحصیلی (β=۰/۵۷۷، p<۰/۰۰۱)، هر دو توانایی پیش‌بینی معنادار رفتار مدنی تحصیلی را داشتند، و مدل رگرسیون در مجموع ۴۳ درصد از واریانس رفتار مدنی تحصیلی را تبیین کرد (R2=۰/۴۳، p=۰/۰۰۱). بر این اساس، توجه به تقویت انگیزش و علاقه به یادگیری و نیز مولفه‌های اخلاقی و مسئولیت‌پذیری در برنامه‌های تربیتی مدارس، می‌تواند در بهبود رفتارهای مدنی تحصیلی موردتوجه قرار گیرد.

واژه‌های کلیدی

اخلاق تحصیلی، رفتار مدنی تحصیلی، عشق به یادگیری، دانش‌آموزان، متوسطه دوم.

حق انتشار این مستند، متعلق به نویسندگان آن است. ۱۴۰۴ ©. ناشر این مقاله، دانشگاه پیام نور است.
این مقاله تحت گواهی زیر منتشرشده و هر نوع استفاده غیرتجاری از آن مشروط بر استناد صحیح به مقاله و با رعایت شرایط مندرج در آدرس زیر مجاز است.
Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International license (https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

مقدمه

در هر نظام آموزشی، محیط مدرسه تنها عرصه‌ای برای انتقال دانش و انجام تکالیف رسمی نیست، بلکه بخش مهمی از رشد اجتماعی و شکل‌گیری رفتارهای مسئولانه دانش‌آموزان در آن رخ می‌دهد. در چنین محیطی، بخشی از رفتارهای مطلوب دانش‌آموزان فراتر از الزامات رسمی نقش تحصیلی آنان قرار می‌گیرد (فردریکز[1] و همکاران، ۲۰۰۴). در همین راستا، بررسی محتوای دروس دوره‌های ابتدایی و متوسطه ایران، نشان داده است که ارزش‌های مدنی و اجتماعی مطلوب در محتوای رسمی آموزشی بازنمایی شده‌اند؛ موضوعی که ضرورت توجه هم‌زمان به چگونگی تحقق این ارزش‌ها در رفتار واقعی دانش‌آموزان را برجسته می‌سازد (چنذانق[2] و همکاران، ۲۰۱۱). اهمیت توجه به این رفتارها در دوره نوجوانی، که یک دوره تحولی حیاتی برای بازسازی سریع کارکردهای اجتماعی و روابط هم‌سالان است (فو[3] و همکاران، ۲۰۲۴)، دوچندان می‌شود. یکی از این رفتارهای مطلوب، رفتار مدنی تحصیلی[4] است؛ و به رفتارهایی ارادی و اختیاری اطلاق می‌گردد که جزء اعمال، تکالیف و رفتارهای تحصیلی فراگیران نیستند، اما سبب بهبود عملکرد تحصیلی می‌شوند (رش و ساباق[5]، ۲۰۱۷). اهمیت رفتارهای مدنی تحصیلی از نظر شهروندی و تعاملات اجتماعی این است که رفتارهای شهروندی نظیر وظیفه‌شناسی، فداکاری و مشارکت مدنی را تقویت، و تنش‌ها را در تعاملات اجتماعی کاهش می‌دهند، و از این طریق باعث افزایش اثربخشی فعالیت‌های تحصیلی و کاهش فرسودگی و خستگی تحصیلی یادگیرندگان می‌گردند (افرازنده و همکاران، ۱۳۹۶). این رفتارها در سه بعد قابل تشریح هستند: یاری‌رسانی و مشارکت اجتماعی، پایبندی به قواعد، و برقراری روابط صمیمانه (قبادیان، ۲۰۱۸). این رفتارها از طریق ایجاد الزام بیشتر، جهت مشارکت و همکاری داوطلبانه و خیرخواهانه، افزایش دوستی و انسجام گروهی، احساس تعهد بیشتر به دیگران، کاهش فرسودگی تحصیلی و افزایش اثربخشی فعالیت‌های تحصیلی، باعث بهبود کیفیت فعالیت‌ها در محیط آموزشی می‌شوند (انسینا و برگر[6]، ۲۰۱۸). در همین راستا پژوهش‌های مختلف نیز نشان می‌دهند، افراد با رفتار مدنی تحصیلی بهتر، عملکرد تحصیلی بالاتری از خود نشان می‌دهند (خائولا[7] و همکاران، ۲۰۲۲)؛ و در میان هم‌سالان خود از تعارض بین‌فردی کمتر و فضای حمایت‌گرایانه بهتری برخوردار هستند (ژائو[8] و همکاران، ۲۰۲۵). همچنین، در آینده عهده‌دار مسئولیت‌های اجتماعی بالاتر می‌شوند (انسارد و جوفر[9]، ۲۰۰۸).

پژوهش‌های مختلف بر نقش عوامل فردی و زمینه‌ای در شکل‌گیری رفتارهای مدنی تحصیلی تأکید دارند (فردریکز و همکاران، ۲۰۰۴). یکی از عوامل فردی که می‌تواند در تبیین رفتار دانش‌آموزان در محیط آموزشی موردتوجه قرار گیرد، عشق به یادگیری[10] است (فیضی جاریحانی و زینالی، ۱۳۹۸). عشق به یادگیری به‌عنوان عاملی کارآمد در بافت یادگیری، به‌معنای داشتن حس کنجکاوی، انگیزه درونی، اصلاح خود و علاقه درونی به یادگیری است (محمدی و همکاران، ۱۳۹۴). چهار عامل پیچیدگی در یادگیری، اصلاح خود، چالش‌های موفقیت‌آمیز و علاقه به یادگیری، منجر به شکل‌گیری عشق به یادگیری می‌شوند (مک‌فارلن[11]، ۲۰۰۳). از منظر نظریه خودتعیین‌گری، انگیزش درونی زمانی شکل می‌گیرد که فرد فعالیت را به‌دلیل علاقه و رضایت حاصل از خود فعالیت دنبال کند؛ این نوع انگیزش با فرایند یادگیری و مشارکت فعال در محیط آموزشی ارتباط دارد (رایان و دسی[12]، ۲۰۰۰). همچنین، نظریه خودتعیین‌گری بر اهمیت نیازهای روان‌شناختی خودمختاری، شایستگی و ارتباط، در شکل‌گیری انگیزش درونی و عملکرد سازنده تأکید می‌کند (رایان و دسی، ۲۰۲۱). بر این اساس، می‌توان انتظار داشت دانش‌آموزانی که نسبت به یادگیری علاقه و انگیزه درونی بیشتری دارند، آمادگی بیشتری برای مشارکت فعال در محیط آموزشی و انجام رفتارهای داوطلبانه و سازنده داشته باشند. در همین راستا فیضی جاریحانی و زینالی (۱۳۹۸)، و حمه‌سوری (۱۴۰۱)، در پژوهش‌های خود نیز به این نتیجه رسیدند که بین عشق به یادگیری و رفتار مدنی رابطه مثبتی وجود دارد. همچنین، نیو[13] و همکاران (۲۰۲۶)، و کاسلر[14] و همکاران (۲۰۲۳)، در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که انگیزه درونی بالا، رفتارهای اجتماعی مطلوب و ارزش‌های اجتماعی قوی را تقویت، و تمایل به تقلب را کاهش می‌دهد. با این حال این رابطه، نیازمند پژوهش‌های تجربی بیشتری در محیط‌های یادگیری مختلف است.

1. Fredricks
2. Chanzanagh
3. Fu
4. Academic civic behavior
5. Resh & Sabbagh
6. Encina & Berger
7. Khaola
8. Zhao
9. Ensard & Jouffre
10. Love of learning
11. Mcfarlane
12. Ryan & Desi
13. Niu
14. Kasler

در کنار عوامل فردی و انگیزشی، اخلاق تحصیلی[1] نیز یکی دیگر از عوامل مرتبط با رفتار مدنی تحصیلی می‌باشد (سبزیان و همکاران، ۱۴۰۲). اخلاق تحصیلی، پایبندی و تبعیت از ارزش‌هایی مانند تقلب نکردن، تکیه بر تلاش و کوشش شخصی در حصول موفقیت‌های تحصیلی، رعایت صداقت، درستکاری و تبعیت از الگوهای مناسب انسانی و اخلاقی برای حصول دانش و علم را در برمی‌گیرد (اسمیت[2] و همکاران، ۲۰۱۳). در همین راستا، شواهد پژوهشی مانند: سبزیان و همکاران (۱۴۰۲)، گل‌پرور (۱۳۸۹)، کنپ و کنپ[3] (۲۰۲۲)، وان‌دایک[4] و همکاران (۲۰۰۸)، شین[5] (۱۹۸۴)، و تیچی[6] (۱۹۸۳)، نیز به ارتباط ارزش‌های اخلاقی با رفتارهای مدنی و داوطلبانه تاکید دارند. چراکه، وجود معیارها و ارزش‌های اخلاقی برجسته و قوی باعث تمایل اشخاص به رفتارهایی مانند کمک‌رسانی، مشارکت و همکاری فرانقشی می‌شوند. در درجه بعدی، در یک فضای سرشار از حاکمیت و برجستگی رفتارهای مناسب و مثبت، افراد از اینکه اخلاقیات و ارزش‌های انسانی موردنظر آن‌ها بر شرایط حاکم باشد، احساس تعهد، پایبندی، علاقه و رضایت بیشتری خواهند کرد (وان‌دایک و همکاران، ۲۰۰۸). با این حال، میزان ارتباط اخلاق تحصیلی با رفتار مدنی تحصیلی در دانش‌آموزان، نیازمند بررسی‌های تجربی بیشتری است.

حال با توجه به اهمیت رفتار مدنی تحصیلی در میان دانش‌آموزان، و نقش احتمالی عوامل انگیزشی و اخلاقی در شکل‌گیری آن، شواهد موجود هنوز امکان ارائه تصویری روشن از سهم هم‌زمان عشق به یادگیری و اخلاق تحصیلی در پیش‌بینی این رفتارها فراهم نمی‌کند. چراکه بخشی از پژوهش‌های پیشین، رابطه عشق به یادگیری را با رفتارهای مثبت آموزشی بررسی کرده‌اند، و بخشی دیگر، به ارتباط اخلاق تحصیلی با رفتارهای مدنی آموزشی پرداخته‌اند؛ با این‌حال بررسی هم‌زمان این دومتغیر به‌عنوان پیش‌بین‌های رفتار مدنی تحصیلی در دانش‌آموزان متوسطه دوم، به‌ویژه در بافت آموزشی ایران، کمتر موردتوجه قرار گرفته است. افزون‌بر این، مطالعه هم‌زمان این دو ویژگی، این امکان را فراهم می‌کند که مشخص شود هریک از آن‌ها، در حضور متغیر دیگر، چه میزان ارتباط منحصر به فردی را با رفتار مدنی تحصیلی دارند. بنابراین، پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش عشق به یادگیری و اخلاق تحصیلی در پیش‌بینی رفتار مدنی تحصیلی دانش‌آموزان متوسطه دوم انجام شد. سؤال اصلی پژوهش حاضر این بود که آیا عشق به یادگیری و اخلاق تحصیلی می‌توانند رفتار مدنی تحصیلی را در دانش‌آموزان پیش‌بینی کنند، و هریک از این متغیرها در پیش‌بینی رفتار مدنی تحصیلی چه سهمی دارند؟

روش

پژوهش حاضر از نوع کمی و به شیوه توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر، تمامی دانش‌آموزان مشغول به تحصیل در مقطع متوسطه دوم شهرستان بوئین‌زهرا در سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۳ بودند. جهت نمونه‌گیری با مراجعه به اداره‌ی آموزش‌وپرورش شهرستان بوئین‌زهرا، لیست مدارس مقطع متوسطه دوم اخذ گردید، که جمعاً تعداد ۱۸۰۸ نفر را شامل می‌شدند. برای انتخاب نمونه از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای استفاده شد. ازآنجاکه تعداد دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم ۱۸۰۸ نفر بودند، طبق فرمول کوکران، نمونه موردنظر می‌بایست ۳۱۷ نفر باشد، با رعایت احتیاط و درنظرگرفتن افت احتمالی، ۳۵۰ پرسشنامه توزیع شد، پس از حذف ۲۹ پرسشنامه ناقص، درنهایت تعداد ۳۲۱ پرسشنامه مورد تحلیل قرار گرفت. از این تعداد براساس جنسیت، ۱۲۵ نفر پسر (۳۹ درصد)، و ۱۹۶ نفر دختر (۶۱ درصد)؛ براساس رشته تحصیلی، ۴۸ نفر رشته ریاضی، ۱۱۹ نفر رشته تجربی، ۹۶ نفر رشته انسانی، و ۵۸ نفر رشته فنی و حرفه‌ای؛ و براساس پایه تحصیلی، ۱۸۰ نفر دهم، ۱۰۴ نفر یازدهم، و ۳۷ نفر دوازدهم بودند.

معیارهای ورود شامل اشتغال به تحصیل در دوره متوسطه دوم شهرستان بوئین‌زهرا در سال تحصیلی ۰۴-۱۴۰۳، و نداشتن اختلال روان‌شناختی حاد بود. معیارهای خروج نیز، شامل تکمیل ناقص پرسشنامه‌ها، بروز یا وجود اختلال روان‌شناختی حاد، و انصراف از ادامه پاسخگویی بود. در فرایند پژوهش، رضایت آگاهانه و داوطلبانه جهت شرکت در پژوهش اخذ گردید، و برای دانش‌آموزان، والدین و مسئولان مدرسه، محرمانگی اطلاعات، ناشناس‌بودن داده‌ها، استفاده از اطلاعات صرفاً در راستای اهداف پژوهش و حق انصراف در هر مرحله از پژوهش، توضیح داده شد.

1. Academic ethics
2. Smith
3. Knepp & Knepp
4. Van Dick
5. Schein
6. Tichy

ابزارها

پرسشنامه رفتار مدنی تحصیلی: این پرسشنامه شامل ۲۱ گویه می‌باشد، که توسط گل‌پرور (۱۳۸۹)، و در مقیاس لیکرت از (۱= کاملا مخالفم تا ۵= کاملا موافقم)، تهیه شده است. سؤالات ۹ و ۱۱ به‌صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. این پرسشنامه رفتارهای فراتر از آنچه را که به‌طور رسمی از دانشجویان در محیط آموزشی انتظار می‌رود، مورد سنجش قرار می‌دهد. در این پرسشنامه حداکثر نمره ۱۰۵ و حداقل آن ۲۱ است. پرسشنامه حاضر شامل ۳ خرده‌مقیاس، پایبندی به قواعد (۸ سؤال)، یاری‌رسانی و مشارکت اجتماعی (۱۰ سؤال)، و روابط صمیمانه (۳ سؤال)، می‌باشد. ضریب آلفای کرونباخ این پرسشنامه توسط گل‌پرور ۰/۸۵، و برای خرده‌مقیاس‌های پایبندی به قواعد به‌میزان، ۰/۷۹، یاری‌رسانی و مشارکت اجتماعی به‌میزان ۰/۶۸، و برای روابط صمیمانه ۰/۶۴، به‌دست آمده است. روایی آزمون نیز توسط گل‌پرور (۱۳۸۹)، تأیید گردیده است. سبزیان و همکاران (۱۴۰۲)، در پژوهش خود بر روی دانش‌آموزان دختر متوسطه دوم شهر خرم‌آباد، پایایی آزمون به شیوه آلفای کرونباخ را برای کل پرسشنامه ۰/۸۰ به‌دست آوردند. پایایی کل آزمون در پژوهش حاضر، به روش آلفای کرونباخ ۰/۹۲ به‌دست آمد.

ازآنجاکه این ابزار در ابتدا برای جامعه دانشجویان طراحی شده بود، برای استفاده در پژوهش حاضر، توسط متخصصان (روان‌شناسان و متخصصان علوم‌تربیتی)، از نظر تناسب مفهومی، وضوح واژگان و تطابق با سن و فهم دانش‌آموزان دبیرستانی مورد بررسی قرار گرفت. براساس بازخورد آنان، در جمله‌بندی گویه‌ها (مانند جایگزینی واژه دانشگاه با مدرسه) تغییراتی به‌وجود آمد. همچنین، دو شاخص کمی نسبت روایی محتوا[1] و شاخص روایی محتوا[2]، بررسی گردید، با توجه به مقادیر به‌دست‌آمده، گویه‌ای حذف نگردید. در مرحله بعد، پرسشنامه در بین یک نمونه ۳۰ نفری از دانش‌آموزان جامعه موردنظر اجرا گرید، و از آنان درخواست شد تا ضمن پاسخگویی به سؤالات پرسشنامه، نظر خود را درخصوص قابل فهم بودن و نداشتن ابهام در سؤالات بیان نمایند. برمبنای بازخوردهای دریافتی، اصلاحات نهایی در عبارات و ساختار برخی سؤالات به عمل آمد. همچنین، پایایی به شیوه آلفای کرونباخ در این مرحله، ۰/۸۳ به‌دست آمد. این فرایند دقیق اعتبارسنجی، اطمینان لازم را در مورد روایی محتوایی و صوری ابزار پژوهش فراهم آورد، و نسخه نهایی پرسشنامه را برای اجرای گسترده در مرحله اصلی تحقیق آماده ساخت.

پرسشنامه عشق به یادگیری: این پرسشنامه توسط مک‌فارلن (۲۰۰۳)، ساخته شده، که دارای ۹ گویه است و براساس طیف لیکرت پنج سطحی طراحی شده است. دامنه نمرات بین ۹ تا ۴۵ می‌باشد، و نمره بالاتر به‌معنای عشق به یادگیری بیشتر است. ضریب پایایی آن در پژوهش محمدی و همکاران (۱۳۹۴)، با روش آلفای کرونباخ برابر با ۰/۷۶، به روش دونیمه‌کردن برابر با ۰/۷۱، گزارش شده است. روایی این پرسشنامه با استفاده از روش تحلیل گویه و براساس همبستگی نمره هر گویه با نمره کل مورد تائید قرار گرفته است. پایایی کل آزمون در پژوهش حاضر به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۲ به‌دست آمد.

پرسشنامه اخلاق تحصیلی: این پرسشنامه دارای ۸ سؤال می‌باشد، که جهت سنجش اخلاق تحصیلی توسط گل‌پرور (۱۳۸۹)، ساخت و اعتباریابی شده است، و دارای مقیاس‌های پاسخگویی هفت‌درجه‌ای لیکرت (۱=کاملاً مخالفم تا ۷=کاملاً موافقم) است. این پرسشنامه تمایلات و پایبندی به ارزش‌های اخلاقی در حین تحصیل، نظیر تکیه بر تلاش‌ها و کوشش‌های شخصی برای پیشرفت را اندازه‌گیری می‌کند. حداقل نمره ۸ و حداکثر آن ۵۶ است. نمره بین ۸ تا ۲۴، اخلاق تحصیلی نامطلوب، نمره بین ۲۵ تا ۴۰، اخلاق تحصیلی متوسط و نمره ۴۰ به بالا، اخلاق تحصیلی مطلوب را نشان می‌دهد. روایی پرسشنامه توسط گل‌پرور (۱۳۸۹)، مورد تأیید قرار گرفت. بدین‌صورت که تحلیل عاملی، طی دو مرحله، هشت سؤال این پرسشنامه را بر روی یک عامل که همان اخلاق علمی و تحصیلی است، قرار داد. پایایی این پرسشنامه نیز برحسب آلفای کرونباخ ۰/۶، و پایایی بازآزمایی با استفاده از ۳۰ دانشجو، و با فاصله زمانی دو هفته همبستگی ۰/۶۴، را گزارش داد (گل‌پرور، ۱۳۸۹). پایایی کل آزمون در پژوهش حاضر به روش آلفای کرونباخ ۰/۷۱ به‌دست آمد.

روش اجرای پژوهش

پس از مراجعه به اداره آموزش‌وپرورش بوئین‌زهرا و کسب مجوز، از بین مناطق مختلف شهرستان بوئین‌زهرا (مرکزی، رامند و دشتابی)، بخش رامند به‌صورت تصادفی انتخاب گردید. سپس از بین قسمت‌های مختلف این بخش (رامند)، رامند جنوبی نیز به‌صورت تصادفی انتخاب شد. در ادامه، از میان تمام مدارس متوسطه، ۶ مدرسه (۳ مدرسه دخترانه و ۳ مدرسه پسرانه) به‌صورت تصادفی

1. Content Validity ratio (CVR)
2. Content Validity Index (CVI)

انتخاب شدند. سپس با مراجعه به این مدارس و با معرفی پژوهشگر و اهداف پژوهش، از مدیر و دیگر کادر آموزشی مدارس درخواست شد که همکاری‌های لازم را با پژوهشگر به عمل آورند. در ادامه، جهت جمع‌آوری داده‌های پژوهش، ابتدا یک جلسه توجیهی با هدف تشریح اهداف پژوهش برای شرکت‌کنندگان انجام گرفت، و ملاحظات اخلاقی برای آنان شرح داده شد. سپس، پرسشنامه‌ها در اختیار دانش‌آموزان قرار داده شد، و از آن‌ها درخواست شد که به پرسشنامه‌ها پاسخ دهند، و اگر سؤالی برای آنان نامفهوم بود، از پژوهشگر راهنمایی‌های لازم را بخواهند. پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌ها و استخراج داده‌ها، به‌منظور تجزیه‌وتحلیل آن‌ها، از شاخص‌های آمار توصیفی (اندازه‌های گرایش مرکزی، شاخص‌های پراکندگی و سایر شاخص‌های توصیفی)، و نیز آمار استنباطی (تحلیل رگرسیون چندگانه)، از نرم‌افزار SPSS-26 استفاده شد.

یافته‌ها

در پژوهش حاضر، پس از بررسی و آماده‌سازی داده‌ها، اطلاعات ۳۲۱ دانش‌آموز در تحلیل نهایی وارد شد. در گام نخست، شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش محاسبه شد، که نتایج آن در جدول ۱، ارائه شده است.

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش

متغیرها	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	کمترین	بیشترین
رفتار مدنی تحصیلی	۳۲۱	۵۸/۰۶	۱۱/۹۱	۲۱	۸۷
عشق به یادگیری	۳۲۱	۳۴/۴۶	۷/۵۷	۱۰	۴۲
اخلاق تحصیلی	۳۲۱	۳۵/۲۲	۶/۲۰	۱۵	۴۵

همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، میانگین متغیر رفتار مدنی تحصیلی برابر با ۵۸/۰۶، که نسبتا متوسط؛ عشق به یادگیری برابر با ۳۴/۴۶، بالاتر از متوسط و اخلاق تحصیلی برابر با ۳۵/۲۲، که متوسط به بالا می‌باشد. همچنین، انحراف استاندارد هریک از این متغیرها به‌ترتیب برابر با، ۱۱/۹۱، ۷/۵۷، و ۶/۲۰ می‌باشد. در ادامه جدول ۲، همبستگی بین متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول ۲. همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	۱	۲	۳
۱. رفتار مدنی تحصیلی	۱		
۲. عشق به یادگیری	۰/۳۵**	۱	
۳. اخلاق تحصیلی	۰/۶۳**	۰/۲۸*	۱

** ۰/۰۰۱ و * ۰/۰۵

جهت بررسی همبستگی بین متغیرهای پژوهش، از ماتریس همبستگی پیرسون استفاده شد. همان‌طور که جدول ۲ نشان می‌دهد، همبستگی بین رفتار مدنی تحصیلی با متغیرهای عشق به یادگیری و اخلاق تحصیلی به‌ترتیب برابر با ۰/۳۵ و ۰/۶۳ می‌باشد. همچنین، همبستگی بین عشق به یادگیری و اخلاق تحصیلی برابر با ۰/۲۸ می‌باشد.

در ادامه، قبل از انجام رگرسیون چندگانه لازم بود پیش‌فرض‌های آن بررسی گردد. جهت بررسی نرمال‌بودن داده‌های مربوط به متغیرها، از میزان کجی و کشیدگی استفاده شد، مقادیر کجی برای رفتار مدنی، عشق به یادگیری و اخلاق تحصیلی به‌ترتیب (۰/۵۱-، ۰/۳۶- و ۰/۷۶-) بود، که همگی بین ۳- و ۳+ بودند. مقادیر کشیدگی نیز به‌ترتیب (۱/۳۰، ۰/۶۳، ۰/۵۳) در دامنه مجاز قرار داشتند. جهت بررسی هم‌خطی بین متغیرهای پژوهش از آزمون شاخص تحمل[1] و تورم واریانس[2] استفاده شد. شاخص تحمل برای دومتغیر پیش‌بین، ۰/۹۲ و شاخص تورم واریانس، معادل ۱/۰۹ بود، که بسیار کمتر از ۵ بود. بنابراین، مشکل هم‌خطی بین عشق به یادگیری و اخلاق تحصیلی وجود ندارد. در ادامه، جهت بررسی مفروضه‌ی استقلال خطاها، از آماره‌ی دوربین-واتسون[3] استفاده شد، که مقدار ۱/۷۵۷ به‌دست آمد، ازآنجاکه مقدار محاسبه‌شده در بازه‌ی ۱/۵ تا ۲/۵

1. Tolerance
2. Variance Inflation Factor (VIF)
3. Durbin-Watson

قرار دارد، می‌توان اعلام داشت که در این مدل پیش‌فرض استقلال خطاها نیز رعایت شده است.

به‌منظور بررسی سهم هم‌زمان عشق به یادگیری و اخلاق تحصیلی در پیش‌بینی رفتار مدنی تحصیلی، تحلیل رگرسیون چندگانه به روش هم‌زمان انجام شد، که نتایج آن را در جدول ۳ ارائه گردیده است.

جدول ۳. جدول خلاصه رگرسیون

مدل رگرسیون	R	R^2	R^2 تعدیل‌شده	خطای استاندارد
۱	[a]۰/۶۵۵	۰/۴۳۰	۰/۴۲۶	۹/۰۲

همان‌طور که جدول ۳ نشان می‌دهد، عشق به یادگیری و اخلاق تحصیلی درمجموع تقریبا ۴۳ درصد از واریانس تغییرات رفتار مدنی تحصیلی را در نمونه پژوهش، تبیین می‌کنند. این مقدار R^2 قابل‌توجه می‌باشد. در ادامه نتایج آزمون معنی‌داری مدل رگرسیون در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ٤. آزمون معناداری مدل رگرسیون

	مدل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	Sig
۱	**رگرسیون**	۱۹۵۰۰/۱۷	۲	۹۷۵۰/۰۹	۱۱۹/۷۵	۰/۰۰۱
	باقی‌مانده	۲۵۸۹۱/۲۲	۳۱۸	۸۱/۴۲		
	کل	۴۵۳۹۱/۳۹	۳۲۰			

همان‌طور که نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد، مدل رگرسیون به‌طور کلی معنی‌دار است؛ بنابراین، عشق به یادگیری و اخلاق تحصیلی به‌طور ترکیبی توانایی پیش‌بینی رفتار مدنی تحصیلی را دارند. جدول ۵، ضرایب رگرسیونی مربوط به متغیرهای عشق به یادگیری و اخلاق تحصیلی را نشان می‌دهد.

جدول ۵. ضرایب مربوط به متغیرهای رگرسیونی

مدل	ضرایب غیراستاندارد		ضرایب غیراستاندارد	مقدار T	سطح معناداری
	مقدار B	Std. Error	مقدار Beta		
مقدار ثابت	۸/۷۹	۳/۳۰		۲/۶۶	۰/۰۰۸
اخلاق تحصیلی	۱/۱۰۹	۰/۰۸۵	۰/۵۷۷	۱۳/۰۸	۰/۰۰۱
عشق به یادگیری	۰/۲۹۶	۰/۰۶۹	۰/۱۸۸	۴/۲۷	۰/۰۰۱

همان‌طور که نتایج جدول ۵ نشان می‌دهد، ضریب بتا برای عشق به یادگیری ۰/۱۸۸، و برای اخلاق تحصیلی ۰/۵۷۷ بود، که در سطح ۰/۰۰۱ معنی‌دار می‌باشد. بنابراین، هر دومتغیر، سهم مثبت و معناداری در پیش‌بینی رفتار مدنی تحصیلی داشتند. و با کنترل آماری متغیر دیگر، افزایش نمره هریک از این دو متغیر، با افزایش نمره پیش‌بینی‌شده رفتار مدنی تحصیلی همراه بود. در این مدل، اثر هر دومتغیر هم‌زمان وارد معادله شد و ضرایب بتا نشان‌دهنده سهم منحصربه‌فرد هر متغیر در پیش‌بینی، با کنترل متغیر دیگر است.

نتیجه‌گیری و بحث

پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی رفتار مدنی تحصیلی براساس عشق به یادگیری و اخلاق تحصیلی در دانش‌آموزان متوسطه دوم

انجام شد. یافته‌ها نشان دادند که هر دومتغیر توانایی پیش‌بینی معناداری دارند، و مدل رگرسیون تقریباً ۴۳ درصد از تغییرات رفتار مدنی تحصیلی را تبیین می‌کنند (p=۰/۰۰۱، R^2=۰/۴۳).

یکی از یافته‌های پژوهش نشان داد که، بین عشق به یادگیری و رفتار مدنی تحصیلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد (p<۰/۰۰۱، r=۰/۳۵). همچنین، نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که عشق به یادگیری، با ضریب بتای ۰/۱۸۸، توانایی پیش‌بینی رفتار مدنی تحصیلی را دارد (p<۰/۰۰۱، β=۰/۱۸۸). نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های پژوهشی کاسلر و همکاران (۲۰۲۶)، نیو و همکاران (۲۰۲۳)، حمه‌سوری (۱۴۰۱)، محمدی و همکاران (۱۴۰۰)، فیضی جاریحانی و زینالی (۱۳۹۸) و رستگار (۱۳۹۸)، همسو است. این یافته را می‌توان بر اساس نظریه خودتعیین‌گری تبیین کرد. بر اساس این نظریه، انگیزش درونی زمانی شکل می‌گیرد که فرد فعالیت را به‌دلیل علاقه و رضایت حاصل از خود فعالیت دنبال کند. در محیط‌های آموزشی نیز انگیزش درونی و شکل‌های خودمختار انگیزش با پیامدهای مثبت آموزشی همراه‌اند، و حمایت از نیازهای اساسی خودمختاری، شایستگی و ارتباط می تواند به تقویت این نوع انگیزش کمک کند (رایان و دسی، ۲۰۲۰). بر این اساس، می‌توان استدلال کرد که دانش‌آموزی که نسبت به فرایند یادگیری علاقه و اشتیاق بیشتری دارد، احتمالاً با فعالیت‌های آموزشی درگیری فعال‌تری پیدا می‌کند و آمادگی بیشتری برای مشارکت در فعالیت‌های کلاسی و مدرسه نشان می‌دهد. پژوهش‌های مربوط به مشارکت تحصیلی نیز نشان داده‌اند که مشارکت دانش‌آموزان سازه‌ای چندبعدی است و عوامل انگیزشی و ویژگی‌های زمینه‌ای مدرسه می‌توانند با نحوه درگیری رفتاری، عاطفی و شناختی دانش‌آموزان در ارتباط باشند (فردریکز و همکاران، ۲۰۰۴). از این منظر علاقه به یادگیری می‌تواند با ایجاد نگرش مثبت نسبت به فعالیت‌های آموزشی، افزایش درگیری با فرایند یادگیری و تقویت مشارکت فعال، با رفتارهایی مانند همکاری، مشارکت داوطلبانه و تعامل سازنده با هم‌کلاسی‌ها همراه شود.

یافته دیگر پژوهش حاضر نشان داد که بین اخلاق تحصیلی و رفتار مدنی تحصیلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد (p<۰/۰۰۱، r=۰/۶۳). همچنین، نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که اخلاق تحصیلی با ضریب بتای ۰/۵۷۷، توانایی پیش‌بینی رفتار مدنی تحصیلی را دارد (p<۰/۰۰۱، β=۰/۵۷۷). این یافته نشان می‌دهد که در مقایسه با عشق به یادگیری، اخلاق تحصیلی، سهم بیشتری در پیش‌بینی رفتار مدنی تحصیلی دانش‌آموزان دارد، موضوعی که با ماهیت اخلاقی و مسئولیت‌محور رفتارهای مدنی تحصیلی سازگار است.

نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های سبزیان و همکاران (۱۴۰۲)، که اخلاق تحصیلی را میانجی رابطه انسجام خانواده و رفتار مدنی یافتند، و با نتایج پژوهش آزادی ده‌بیدی و خرمائی (۱۴۰۲)، که جو اخلاقی مدرسه را مرتبط با رفتار مدنی گزارش کردند، هماهنگ است. همچنین در سطح بین‌المللی، گررو–دیب[1] و همکاران (۲۰۲۰)، نشان دادند که یکپارچگی تحصیلی با رفتار اخلاقی در محیط کار مرتبط است، و آلتونتاش[2] و همکاران (۲۰۲۱)، نیز جو اخلاقی سازمان را پیش‌بین رفتار شهروندی معرفی کردند. از بعد نظری، می‌توان اخلاق تحصیلی را مجموعه‌ای از ارزش‌ها و هنجارهای مرتبط با صداقت، مسئولیت‌پذیری، رعایت قواعد و احترام به حقوق دیگران در محیط آموزشی در نظر گرفت. هنگامی‌که چنین ارزش‌هایی در رفتار فرد درونی شده باشند، ممکن است رفتار او فقط به انجام حداقل الزامات تحصیلی محدود نشود و در موقعیت‌های اجتماعی مدرسه نیز به‌صورت مسئولیت‌پذیری، رعایت قواعد، همکاری و کمک به دیگران بروز کند. بنابراین، ارتباط مشاهده‌شده میان اخلاق تحصیلی و رفتار مدنی تحصیلی را می‌توان با این فرض نظری تبیین کرد که پایبندی به ارزش‌ها و هنجارهای اخلاقی می‌تواند با رفتارهای مسئولانه و سازنده در محیط آموزشی همراه باشد. این تبیین با مفهوم رفتار مدنی تحصیلی نیز سازگار است؛ زیرا رفتار مدنی تحصیلی در پژوهش حاضر شامل رفتارهای داوطلبانه‌ای است که فراتر از تکالیف رسمی قرار می‌گیرند و می‌توانند در قالب کمک‌رسانی، مشارکت اجتماعی، رعایت قواعد و روابط مثبت در محیط آموزشی ظاهر شوند. بنابراین، طبیعی است که متغیری مانند اخلاق تحصیلی که مستقیماً با ارزش‌ها، هنجارها و مسئولیت‌پذیری مرتبط است، با چنین رفتارهایی ارتباط نشان دهد.

ضریب پایین‌تر عشق به یادگیری نسبت به اخلاق تحصیلی در این پژوهش، نشان می‌دهد که صرفاً انگیزه درونی برای بروز رفتارهای مدنی کافی نیست، و نیاز به یک چارچوب ارزشی مستحکم‌تر وجود دارد. از این‌رو، یک سؤال مهم که از یافته‌ها برمی‌آید این است: چرا اخلاق تحصیلی نقش پررنگ‌تری در

1. Guerrero-Dib
2. Altuntaş

پیش‌بینی رفتار مدنی تحصیلی دارد؟ پاسخ را می‌توان در ماهیت رفتار مدنی تحصیلی جست‌وجو کرد. رفتارهای مدنی تحصیلی عبارت‌اند از: رعایت قوانین، مشارکت در امور مدرسه، کمک به همسالان، احترام به حقوق دیگران و انجام وظایف فراتر از حداقل. این رفتارها ذاتاً بار ارزشی و اخلاقی بالایی دارند. انجام آن‌ها نه‌تنها نیاز به انگیزه درونی (عشق به یادگیری) دارد، بلکه نیاز به یک قضاوت اخلاقی دارد. به عبارت دیگر، عشق به یادگیری به فرد انرژی می‌دهد، اما اخلاق تحصیلی جهت آن انرژی را تعیین می‌کند. برای مثال، یک دانش‌آموز ممکن است عشق زیادی به یادگیری داشته باشد (مثلاً دروس ریاضی را دوست دارد)، اما اگر اخلاق تحصیلی ضعیفی داشته باشد، ممکن است برای موفقیت در امتحان دست به تقلب بزند، یا به دیگران کمک نکند؛ چون کمک‌کردن به دیگران را اتلاف وقت می‌داند. در مقابل، دانش‌آموزی با اخلاق تحصیلی بالا، حتی اگر عشق به یادگیری متوسطی داشته باشد، به‌دلیل تعهد اخلاقی، در فعالیت‌های گروهی شرکت می‌کند، به هم‌کلاسی ضعیف‌تر کمک می‌کند و قوانین را رعایت می‌کند. بنابراین، اخلاق تحصیلی نوعی تعهد اخلاقی ایجاد می‌کند، که برای رفتارهای مدنی ضروری‌تر از انگیزه صرف است.

درمجموع پژوهش حاضر نشان داد که عشق به یادگیری و اخلاق تحصیلی در کنار یکدیگر توانستند حدود ۴۳ درصد از واریانس رفتار مدنی تحصیلی را تبیین کنند. این مقدار نشان می‌دهد که ترکیب عوامل انگیزشی و اخلاقی می‌تواند در فهم تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان در رفتار مدنی تحصیلی مفید باشد. با این حال، باقی‌ماندن ۵۷ درصد از واریانس تبیین‌نشده نیز نشان می‌دهد که رفتار مدنی تحصیلی پدیده‌ای چندعاملی است، و نمی‌توان آن را صرفاً براساس عشق به یادگیری و اخلاق تحصیلی توضیح داد. از این منظر، می‌توان تصور کرد که عوامل فردی و زمینه‌ای دیگری نیز در شکل‌گیری رفتار مدنی تحصیلی نقش داشته باشند.

پژوهش حاضر همانند هر پژوهش دیگری با محدودیت‌هایی مواجه بود، که باید در تفسیر و تعمیم نتایج موردتوجه قرار گیرد. نخست آنکه پرسشنامه رفتار مدنی تحصیلی در اصل برای جامعه دانشجویان هنجاریابی شده بود. هرچند در این پژوهش روایی صوری و محتوایی آن برای دانش‌آموزان متوسطه دوم تأیید، و مطالعه مقدماتی نیز انجام شد؛ اما فقدان هنجاریابی کامل با تحلیل عاملی تأییدی در این جامعه هدف، یک محدودیت محسوب می‌شود؛ لذا تعمیم‌پذیری دقیق نمرات به سایر گروه‌های سنی و آموزشی باید با احتیاط صورت گیرد. دوم، پژوهش حاضر، طرحی توصیفی- همبستگی و مقطعی بود، از این‌رو، اگرچه نتایج رگرسیون نشان‌دهنده رابطه معنادار متغیرهای پیش‌بین با رفتار مدنی تحصیلی بود، نمی‌توان از این یافته‌ها، روابط علی میان متغیرها را استنباط کرد. اگرچه عشق به یادگیری و اخلاق تحصیلی به‌عنوان پیش‌بین در نظر گرفته شده‌اند، اما احتمال روابط دوطرفه یا اثر متقابل نیز وجود دارد. سوم، استفاده از ابزار خودگزارش‌دهی بود، که احتمال سوگیری پاسخ‌دهی (مطلوبیت اجتماعی، بزرگ‌نمایی یا کوچک‌نمایی) وجود دارد، به ویژه در مورد اخلاق تحصیلی، دانش‌آموزان ممکن است تمایل داشته باشند خود را اخلاقی‌تر از واقعیت نشان دهند. چهارم، پژوهش حاضر فقط در شهرستان بوئین‌زهرا در سال تحصیلی ۰۴-۱۴۰۳ انجام شد؛ لذا، تعمیم نتایج به سایر مناطق ایران (به ویژه مناطق با فرهنگ متفاوت یا شهرهای بزرگ) با احتیاط انجام شود. پنجم، مدل پژوهش، تنها دومتغیر پیش‌بین را بررسی کرده است و متغیرهای بالقوه دیگری وارد مدل نشده‌اند. عواملی مانند، حمایت والدین، احساس تعلق به مدرسه، وضعیت اقتصادی-اجتماعی و جو مدرسه، خودکارآمدی تحصیلی، کیفیت رابطه معلم- دانش‌آموز، ممکن است این روابط را تعدیل کنند، که در این مطالعه بررسی نشدند.

حال با توجه به محدودیت‌های پژوهش حاضر، پیشنهاد می‌شود با توجه به اینکه ابزار رفتار مدنی تحصیلی در ابتدا برای جامعه دانشجویان طراحی شده است، پژوهش‌های آینده ویژگی‌های روانسنجی آن را در جامعه دانش‌آموزان متوسطه، بررسی نمایند.

با توجه به مقطعی‌بودن پژوهش حاضر، انجام مطالعات طولی که تغییرات عشق به یادگیری و اخلاق تحصیلی را در طول چندسال و تأثیر آن بر رفتار مدنی بررسی کند، تا بتوان روابط علی را با اطمینان بیشتری استنباط کرد، پیشنهاد می‌گردد. همچنین در پژوهش‌های آینده برای کاهش سوگیری ناشی از خودگزارش‌دهی، استفاده از روش‌های دیگر همچون، مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با دانش‌آموزان دارای سطوح مختلف رفتار مدنی تحصیلی، ارزیابی معلمان و یا مشاهده رفتارهای مدنی دانش‌آموزان موردتوجه قرار گیرد. با توجه به محدودیت جغرافیایی نمونه، پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آینده در مناطق مختلف جغرافیایی و بافت‌های فرهنگی و اجتماعی متنوع انجام شود. همچنین، پیشنهاد می‌شود در

پژوهش‌های آینده، متغیرهای فردی و زمینه‌ای دیگری مانند خودکارآمدی تحصیلی، احساس تعلق به مدرسه، حمایت والدین، کیفیت رابطه معلم– دانش‌آموز و جو مدرسه بررسی گردد. در انتها با توجه به رابطه مشاهده شده میان عشق به یادگیری و رفتار مدنی تحصیلی، پیشنهاد می‌شود، معلمان از روش‌های فعال تدریس و یادگیرنده‌محور استفاده نمایند، تا زمینه علاقه، مشارکت و درگیری فعال دانش‌آموزان با فرآیند یادگیری فراهم شود. همچنین، با توجه به نقش اخلاق تحصیلی در پژوهش حاضر، پیشنهاد می‌گردد مدارس، برنامه‌های تربیتی مربوط به اخلاق تحصیلی و ارزش‌هایی مانند صداقت، مسئولیت‌پذیری، رعایت قواعد، احترام به حقوق دیگران و همکاری در فعالیت‌های واقعی مدرسه و کلاس را تمرین نمایند. مدیران و برنامه‌ریزان آموزشی نیز، زمینه مشارکت واقعی دانش‌آموزان در فعالیت‌های مدرسه از جمله مشارکت در برنامه‌ریزی برخی از فعالیت‌های فوق‌برنامه، فعالیت‌های داوطلبانه، فعالیت‌های گروهی را فراهم آورند. با این‌حال پیشنهادات کاربردی فوق باید با توجه به زمینه فرهنگی و آموزشی هر مدرسه اجرا گردد، و به‌عنوان مداخلات اثبات‌شده تلقی نگردد، چراکه پژوهش حاضر از نوع همبستگی بوده، و اثربخشی هیچ برنامه آموزشی را به‌طور مستقیم بررسی نکرده است.

دسترسی به داده‌ها

در جریان انجام پژوهش، به راحتی به داده‌ها دسترسی داشتیم.

تعارض منافع

هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است.

مشارکت‌های نویسندگان

تمامی نویسندگان مشارکت یکسانی در پژوهش داشتند.

تأمین مالی

تمامی هزینه‌های پژوهش حاضر توسط نویسندگان آن تأمین شده است.

شفافیت

در تمامی مراحل پژوهش، شفافیت رعایت شده است.

References

Afrazandeh, S. S., Pouraboli, B., & Sabzevari, S. (2017). A survey on the educational citizenship behavior observance by nursing students. *Journal of Nursing Education*, *6*(1), 9-15. (In Persian)

Altuntaş, S., Seren İntepeler, Ş. E. Y. D. A., Sökmen, S. E. R. A. P., Kantek, F. İ. L. İ. Z., Öztürk, H. A. V. V. A., & Baykal, Ü. L. K. Ü. (2021). The effect of ethical work climate on the organizational citizenship behavior of academic nurses. *International nursing review*, *68*(1), 15-23.

Azadi Dehbidi, F., Khormaei, F. (2023). The Structural Relationship between Citizenship, Academic Behaviors, and Ethical Climate in School: The Mediating Role of Positive Youth Development. *Journal of Developmental Psychology Iranian Psychologists*, 19(76), 355-370. (In Persian)

Chanzanagh, H. E., Mansoori, F., & Zarsazkar, M. (2011). Citizenship values in school subjects: A case-study on Iran's elementary and secondary education school subjects. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, *15*, 3018-3023.

Dale, M., & Frye, E. M. (2009). Vulnerability and love of learning as necessities for wise teacher education. *Journal of Teacher Education*, *60*(2), 123-130.

Encina, Y., & Berger, C. (2021). Civic behavior and sense of belonging at school: The moderating role of school climate. *Child Indicators Research*, *14*(4), 1453-1477.

Esnard, C., & Jouffre, S. (2008). Organizational citizenship behavior: Social valorization among pupils and the effect on teachers' judgments. *European Journal of Psychology of Education*, *23*(3), 255-274.

Feyzi Jarihani, F., & Zeinali, A. (2019). The role of love of learning and academic aspiration on academic civic behaviors by the mediation of academic flourishing of students in gifted schools. *Teaching and Learning Research*, *16*(2), 103-113. (In Persian)

Fredricks, J. A., Blumenfeld, P. C., & Paris, A. H. (2004). School engagement: Potential of the concept, state of the evidence. *Review of educational research*, *74*(1), 59-109.

Fu, X., Fu, R., Chang, Y., & Yang, Z. (2024). Bidirectional relationship between adolescent gender egalitarianism and prosocial behavior. *Behavioral Sciences*, *14*(1), 33.

Ghobadiyan, M. (2018). The effect of the philosophy for children program on civic-academic behavior of ninth-grade male students in the first secondary school of district one of Khorramabad city. *Thinking and Children*, 9(1), 31-52. (In Persian)

Golparvar, M. (2015). The role of educational ethics in relation to educational justice and injustice with educational cheating: structural equation modeling. *Educational Psychology*, *11*(37), 51-67. (In Persian)

Guerrero-Dib, J. G., Portales, L., & Heredia-Escorza, Y. (2020). Impact of academic integrity on workplace ethical behaviour. *International Journal for Educational Integrity*, *16*(1), 2.

Hamehsouri, H. (2022). The relationship between academic engagement and academic flourishing with love of learning and academic civic behaviors through the use of technology in students' education. The 8th International Conference on Psychology, Counseling and Educational Sciences, Tehran, Iran. (In Persian)

Kasler, J., Sharabi-Nov, A., Shinwell, E. S., & Hen, M. (2023). Who cheats? Do prosocial values make a difference?. *International Journal for educational integrity*, *19*(1), 6.

Khaola, P. P., Musiiwa, D., & Rambe, P. (2022). The influence of social media usage and student citizenship behaviour on academic performance. *The International Journal of Management Education*, *20*(2), 100625.

Knepp, K. A., & Knepp, M. M. (2022). Academic entitlement decreases engagement in and out of the classroom and increases classroom incivility attitudes. *Social Psychology of Education*, *25*(5), 1113-1134.

McFarlane, T. A. (2003). *Defining and measuring the love of learning*. University of Colorado at Denver.

Mohammadi, M., Jahromi, N., Keshavarzi, F., & Rasekh Jahromi, A. (2015). A study of the Relationship between Love of Learning and Global Innovation in Medical Students of Jahrom University of Medical Sciences. *The Journal of Medical Education and Development*, *10*(2), 174-183. (In Persian)

Mohammadi, M., Keshavarzi, F., Jahromi, R. N., & Jahromi, R. N. (2021). The structural equation model of medical students' academic values, love of learning, higher-order thinking skills, and academic achievements. *Journal of JundiShapur educational development*, *12*(2), 387-399. (In Persian)

Niu, X., Liu, H., & Yan, K. (2026). The Longitudinal Relationship Between Intrinsic Motivation, Grade Motivation and Prosocial Behavior in Chinese Adolescents: A Cross-Lagged Panel Study. *Behavioral Sciences*, *16*(4), 563.

Rastegar, A. (2020). A Causal Model of Relations of Academic Support and Academic Citizenship Behavior with Emphasis on the Mediating Role of Psychological Capitals among Virtual Courses Students of Shiraz University. *Research in School and Virtual Learning*, *7*(3), 63-76. (In Persian)

Resh, N., & Sabbagh, C. (2017). Sense of justice in school and civic behavior. *Social Psychology of Education*, *20*(2), 387-409.

Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary educational psychology*, *25*(1), 54-67.

Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2021). Self-determination theory: Basic psychological needs in motivation, development, and wellness. *Rajagiri Management Journal*, *15*(1), 88-90.

Sabzian, S., Gravand, H., & Khashab, A. A. S. (2023). Structural Equation Modelling of Educational Citizenship Behaviours Based on Family Emotional Climate and Family Cohesion by the Mediating Role of Academic Ethics. *The Women and Families Cultural-Educational*, *18*(63), 241-264. (In Persian)

Schein, E. H. (1984). Coming to a new awareness of organizational culture. *Sloan management review*, *25*(2), 3-16.

Smith, T. R., Langenbacher, M., Kudlac, C., & Fera, A. G. (2013). Deviant reactions to the college pressure cooker: A test of general strain theory on undergraduate students in the United States. *International Journal of Criminal Justice Sciences*, *8*(2).

Tichy, N. M. (1983). *Managing strategic change: Technical, political, and cultural dynamics* (Vol. 3). New York: John Wiley & Sons.

Van Dick, R., Van Knippenberg, D., Kerschreiter, R., Hertel, G., & Wieseke, J. (2008). Interactive effects of work group and organizational identification on job satisfaction and extra-role behavior. *Journal of Vocational Behavior*, *72*(3), 388-399.

Zhao, M., Jia, Q., & Li, C. (2025). Examining the interaction between perceived neighborhood disorder, positive peers, and self-esteem on adolescent prosocial behavior: A study of Chinese adolescents. *Behavioral Sciences*, *15*(9), 1146.